

چکیده

آینده جهان ،دغدغه مکاتب وادیان مختلف است .اینکه سر انجام سر نوشت بشر چه خواهد شد سوالی است که همواره تکرار می شود. آیا پایان جهان ختم به نیکی و سعادت خواهد شد ویا تیره و تار در غبار ستم ها و جهالت های بشریت ، تلخ و ناگوار خواهد بود؟

پاسخ به این سوالات در گرو روشن شدن تکلیف حاکمیت نهائی جهان است. در تمامی تمدن های بشری از گذشته تا حال، وجه مشترکی وجود دارد و آن وجه حاکمیت است. از قبایل کوچک بدوی تا امپراتوری های بزرگ همگی دارای نظام حکومتی بوده اند . به همین جهت در این مقاله تلاش شده است در زمینه حکومت نهائی جهانی پژوهش شود.

امروزه جهانی شدن و جهانی سازی با توجه به پیوندهای جهانی و ارتباطات گسترده، سبب کم رنگ شدن وگاه محو فرهنگ های بومی جوامع می شود ، و نظریه دهکده جهانی را پر رنگ تر می کند. همچنین اسامی نظریه پردازانی مانند آلبین تافلر و هایدی تافلر، فوکویاما و هانتینگتون ، تداعی کننده طرح و برنامه ای است که جهان غرب -نه به معنای جغرافیایی آن بلکه به معنای سیاسی اش- برای مردم جهان ، تدارک دیده است . کشور های استعمارگری که در قرون گذشته با غارت ثروت های مادی و نیروی انسانی کشورهای به اصطلاح جهان سوم ، به توسعه و رفاه رسیده اند امروزه با شعارهای مردم فریب حقوق بشر و دمکراسی و سعی می کنند در میدان افکار عمومی جهان میدان داری کنند؛ و برای ادامه حاکمیت ظالمانه خود در جهان آینده هم با نظریه جهانی سازی ، برنامه ریزی مینمایند ، آنان تلاش می کنند با ترویج لیبرال دمکراسی در پس پرده ی در های باز اقتصادی ، با اشاعه ی فرهنگ و فکر خود ، در نقاب فریبی تازه منافع شرکت های چند ملیتی و سرمایه داران غربی را تضمین کنند.

از طرفی همه ادیان جهان ، در انتظار موعودی به سر میبرند که اوضاع آشفته جهان را بهبود بخشد . خصوصیات این موعود در اسلام و بویژه در تشیع بسیار شفاف بیان شده است . از جمله ویژگی های برجسته او، ایجاد حکومت

جهاني است که شاخصه هاي اين حکومت، عدالت، امنيت، رفاه ، معنويت ، کمال عقلاني و در یک کلمه سعادت بشري است . بنابر اين از نظر ادیان هم ، حکومت آینده ، جهاني خواهد بود. حال بايد بررسی کرد کدامیک از اين دو نظريه صلاحيت دارند تا آینده جهان را در دست گیرند. و در اين مقاله تلاش بر اين است که به اين مقوله پرداخته شود.

به همین جهت مباحث زیر مورد بررسی قرار میگیرد .

۱-جهاني سازي يا جهاني شدن

۲-مستندات جهاني بودن حکومت حضرت مهدي(ع) از دیدگاه آیات و روایات

۳-اهداف جهاني حکومت حضرت مهدي(ع) و کارکردهاي جهاني آن

۴-مباني لیبرال دمکراسي و نظريه پردازان جهاني سازي غرب

۵-بررسی صلاحيت حکومت جهاني براي لیبرال دمکراسي يا مهدويت .

واژگان کلیدی :

جهاني شدن ، جهاني سازي ، مهدويت ، لیبرال دمکراسي

من الله التوفيق

سرود انتظار

ان الارض يرثها عبادي الصالحون

حرف از يك نقطه زماني و مكاني نيست

سخن از يك جغرافياي جهاني عقيدتي است.

تكان تازه اي در خاك و خلقت خاك !

تنه و بدنه خلقت "عدالت" استو در اين ميانه ستم غباري

بيش نيست که به راحتی مي شود آن را شست و پيکره اصلي پاکيزه و زيباي

آفرينش را در برابر نگاه انتظار زندگي به دیدار نهاد !

اين شست و شو ، اصلا مشکل نيست

"آب" که دارد مي رود

"رود" که دارد مي گذرد ،

فطرت پاک عادلانه "خاك" که دارد تكان تازه اي مي خورد ،

همه به ياري ما ، خواهند شتافت!

تنها، کافي است تکان بخوريم. در جنبش شکوهمند ميلاد انتظار، به "احساس"
برسيم و صاحب نظرانه، عمل کنيم....
انتظار، يك رفع تکليف نيست. بلکه، فهم تکليف است، ادای تکليف است:
آنان که منتظر عدالت فراگير و همگاني اند، خويشتن بايد همواره در سوي
تحقق
آن، اندیشه کنند، بنويسند و بکوشند؛ و سهم سنجيده و دقيق خود را از اندازه
وظيفه اي که بر گردن دارند ادا کنند..
احساس انتظار، در اين فرهنگ، ماذنه بلند هستي است که از بالاي بلند آن اذان
عدل جهاني، سر داده مي شود.^۱

مقدمه

با تمناي ظهور او که ذخيره شده براي تجديد واجبات و راه و روش پيامبر، آرزو
شده براي احياي کتاب و سنت، زنده کننده نشانه هاي دين و اهل آن، درهم
شکننده جلال و شوکت متجاوزان، ويران کننده بناهاي شرک و دورويي، نابود
کننده بدکاران و نافرمانان و طغيان کنندگان، درو کننده هاي شاخه هاي
گمراهي و شکاف، محو کننده آثار هوا و هوسها، عزيزکننده اوليا و خوار کننده
دشمنان، صاحب روز پيروزي و گسترنده بيرق "هدايت" است.^۲
روند پيشرفت هاي تکنولوژيکي و گستردگي ارتباطات که نظريه دهکده جهاني
را مطرح ساخته در دهه هاي اخير، اصطلاح جهاني شدن را نيز مطرح نموده
است. "ريشه جهاني شدن، بعد از جنگ جهاني دوم و فروکش کردن آتش خشم
دولت هاي متخاصم شکل گرفت و از نهادهاي اوليه آن تشکيل سازمان ملل
متحد در ايالات متحده آمريکا بود. دادگاه بين المللي لاهه، سازمان جهاني
اقتصاد، گروه نظامي ناتو، گروه اپک، اتحاديه اروپا، اتحاديه عرب، اتحاديه آس آن
و بسياري از تشکيل ها و سازمان هاي بين المللي و منطقه اي از دستاوردهاي
جديد بعد از جنگ دوم جهاني بوده است؛ ولي رشد عظيم اين سازمان ها
وتبليغات جهت دار، براي تبديل تمام کشورها به يك دهکده جهاني در ده سال
اخير رشد شتابنده اي به خود گرفته است. امروزه اين رشد شديد را مي توان

^۱ برگرفته از قطعه ادبي "احساس انتظار" ابوالقاسم حسينجاني - به نقل از مجله موعود - سال ششم - شماره ۳۳

^۲ فراهايی از ترجمه دعای شريف ندبه - مفاتيح الجنان - شيخ عباس قمی

مدیون عصر ارتباطات دانست، ارتباطی که با ابزارهای وسیع، فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های مختلف را به هم نزدیک و یا جایگزین هم می‌کند. حتما امروزه می‌توانید آخرین مدل بوتیک‌های ایتالیایی را در شاخ آفریقا پیدا کنید و یا فرهنگ رفتاری مردم آمریکا را در روابط روزمره یک جوان هندی به راحتی مشاهده نمایید.^۳ بنابر آنچه گفته شد جهانی شدن یا جهانی سازی ویژگی‌هایی دارد که متناسب با فرهنگ مهاجم غرب است. از طرفی همه ادیان الهی بویژه اسلام در انتظار موعودی هستند که حکومت جهانی واحد جهانی را تشکیل دهد. بنابراین مسیله این است که چه رابطه‌ای میان جهانی سازی یا جهانی شدن غربی که مبتنی بر لیبرال دموکراسی است و حکومت جهانی موعود ادیان وجود دارد. آنچه در این مقاله در پی آنیم بررسی مختصر روند جهانی شدن با مهدویت است.

معنای جهانی سازی یا جهانی شدن

پسندیده است در ابتدا، واژه و مفهوم جهانی شدن را بررسی کنیم. "معادل واژه جهانی شدن در زبان لاتین "Globalization" است که این واژه در زبان فارسی به جهانی شدن، جهانی سازی و جهانی کردن، تعبیر می‌شود. جهانی شدن هم به صورت لازم به کار می‌رود و هم متعدی. اگر به صورت لازم باشد جهانی شدن معنا می‌گیرد یعنی پدیده‌ای که خود به خود شکل گرفته است و در صورت متعدی، جهانی سازی یا جهانی کردن معنا می‌گیرد.^۴ " بعضی عقیده دارند "جهانی شدن یا جهانی سازی و یا همان "غرب سازی جهانی" پروژه یا پروسه مدیریت شده‌ای است که غرب به رهبری آمریکا در حال پیگیری آن است"^۵ نظریه دیگری وجود دارد که میان جهانی شدن و جهانی سازی تفاوت قایل است.

حکومت جهانی حضرت مهدی از دیدگاه آیات و روایات

ما مسلمانان معتقد به حکومت جهانی حضرت مهدی (ع) هستیم و چه بسا این مسأله در اذهان رخ نماید که دلایل ما برای اعتقاد به حکومت جهانی او چه می‌باشد؟ و با توجه به کدام مستندات، چنین قاطع، به این آینده دلپذیر، برای این کره خاکی، چشم امید داریم؟ در پاسخ باید گفت: قرآن کریم و احادیث

^۳ نشریه الکترونیکی فصل نو، محمد کامبد، جهانی شدن و انقلابات جهانی (۱۵ مهر ۱۳۸۵، سال دوم، شماره ۴۷)

^۴ پایگاه خبری آینده روشن-غلامرضا بهروزلک

^۵ رحیم پورازغدی- www.AVINY.com

معصومین "علیهم السلام" منشور امید ماست. در قرآن آیات متعددی آمده است که این آینده درخشان را برای مسلمانان و جهانیان بشارت داده است. شیخ الاسلام "ابن تیمیه"^۶ (از علمای قرن هفتم هجری) در کتاب "علم الحدیث" خود برخی از آنها را می آورد. مضمون این آیات این است که سرانجام به طور حتم شریعت اسلام بر دیگر ادیان و آیین ها چیره می شود و مسلمانان وارث زمین می شوند، کسانی در زمین پدید می آیند که خدا آنان را دوست می دارد و آنها خدا را دوست می دارند و به خدا کفر نمی ورزند (برخی از این آیات عبارتند از):

* کتب الله لا غلبن انا و رسلي. ^۷ خدا نوشته (ولازم کرده) است که به یقین من و فرستادگانم (کسانی که سنتم را پیا می دارند) پیروز می شوند. " * ولقد سبقت کلمتنا لعبادنا المرسلین، انهم لهم المنصورون و ان جندنا لهم الغالبون ^۸. "همانا کلمه (و پیام) ما بر رسولانمان بر این قرار گرفته است که آنان یاری می شوند و لشکریان ما (کسانی که برای اقامه حق و عدل و دین می ستیزند) چیره می گردند. "

* و من یرتد منکم عن دینه فسوف یاتی الله بقوم یحبهم و یحبونه. ^۹ کسانی از شما از دین (اسلام) روی بر می تابند (بدانند) به زودی خدا قومی رامی آورد که دوستشان می دارد و آنان نیز خدا را (و دینی را که نازل کرده) دوست می دارند. "

* وعد الله الذین امنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض... ^{۱۰} خدا به کسانی که ایمان می آورند و عمل صالح انجام می دهند وعده داده است که آنان را جانشینان در زمین گرداند (و به آنها قدرت و حکومت دهد). " * فان یکفربها هولا فقد و کلنا بها قوما لیسوا بها بکافرین. ^{۱۱} اگر اینان (به پیامبران و کتابهای آسمانی و پیام وحی) کفر بورزند ما کسانی را بگماریم و قومی را جانشین آنها سازیم، که کافر به دین نباشند. "

^۶ علم الحدیث، ابن تیمیه، تحقیق و تعلیق موسی محمد علی، چاپ دوم، عالم الکتب، ۱۴۰۵ هجری، صص ۳۸۷-۹۵.

^۷ مجادله (۵۸): ۲۱

^۸ صافات (۳۷): ۱۷۳-۱۷۱

^۹ مائده (۵): ۵۴

^{۱۰} نور (۲۴): ۵۵

^{۱۱} انعام (۶): ۸۹

* و ان تتولوا يستبدل قوما غيركم، ثم لا يكونوا امثا لكم." ۱۲ اگر (از سفارشها و خواسته‌های دین) روی برتابید، (خداوند) به جای شما قوم دیگری را می آورد و آنان همانند شما (سست باوران و گریزان از دستورات و ارزشهای دینی) نخواهند بود (و همه آنچه را دین آورده است در زندگی به کار خواهند بست)."

شیخ الاسلام ابن تیمیه گوید: " اگر گفته شود این آیات مربوط به زمان پیامبر است، پاسخ این است که خطاب در اینها همانند دیگر خطایهای قرآن (که دستور به وضو و نماز و حج و... می دهد) خطاب به همه مومنانی است که قرآن به آنها می رسد و تا قیام قیامت این خطابه‌ها، جریان دارد و همه قرن‌ها رادر بر می گیرد و هرکس از دین خارج شود، به اسلام صدمه ای نمی خورد، خدا تا رستاخیز قیامت به وسیله مومنان دینش را یاری می رساند، وعده ای که خدا درباره جانشینی در زمین داده و گفته است هرکس ایمان بیاورد و عمل صالح انجام دهد خدا او را به این مقام می رساند دایر مدار همین دو ویژگی است. بنابراین هرکس ایمان و عمل صالحش کاملتر باشد جانشینی او تمامتر است و اگر در این دو نقص و خللی باشد در تمکین (و تسلط وی بر زمین) نابسامانی خواهد بود، زیرا استخلاف در زمین پاداش این دو است، هر که این دورا به پا دارد شایسته این پاداش می شود." ۱۳

البته آیات دیگری هم برجهانی بودن حکومت امام مهدی (ع) دلالت دارد از جمله آیه ۲۳ سوره توبه که می فرماید: "هو الذي ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون." او کسی است که پیامبر خود را برای مردم فرستاد بادینی درست و برحق تا او را بر همه دینها پیروز گرداند، هر چند مشرکان را خوش نیاید. در تفاسیر و کتب متعددی در شرح آیه فوق اشاره به زمان امام مهدی (عج) شده است. از جمله در تفسیر قرطبی آمده: " پیروزی اسلام بر دیگر ادیان) هنگام قیام مهدی (ع) است (در آن زمان) مردمان یاباید مسلمان شوند یا جزیه بدهند." ۱۴ همچنین امام هفتم ذیل این آیه فرمودند: " یظهره علی جمیع الادیان عند قیام القائم (ع) هنگام قیام مهدی (ع) است که اسلام را بر تمامی ادیان حاکم می گرداند." ۱۵ در سوره انبیا آیه ۱۰۵ آمده است: " ولقد کتبنا

12 محمد (۴۷): ۳۸

13 امام مهدی (ع) در حدیث ثقلین، جمعی از نویسندگان بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، صص ۱۴۲، ۱۴۱، ۱۴۰.

14 الجامع لاحکام قرآن، جلد ۸، ابو عبدالله محمد بن احمد انصاری قرطبی، (تحقیق عبدالرزاق مهدی)، چاپ دارالکتاب العربی، ۱۴۱۸هـ، ص

15 اصول کافی - کتاب الحج - محمد بن یعقوب بن اسحاق الکلینی - مترجم سید جواد مصطفوی - انتشارات مسجد چهارده معصوم (ع)

في الزبور من بعد الذكران الارض يرثها عبادي الصالحون." مادرزبور(داوود) از پس ذكر(تورا ت)نوشته ايم كه سرانجام زمين رابندگان شايسته ما به ارث مي برند. در اين آيه ، كلمه الارض بر همه مناطق كره زمين دلالت مي كند و ناظر به بعد جها ني حكومت مهدي (عج) است و همچنين عبارت "ان الارض يرثها عبادي الصالحون" بيانگر حاكميت صالحان بر همه زمين است و بي گمان چون تاكنون چنين امري تحقق نيافته است مژده اي است كه اشاره به حكومت جهاني حضرت مهدي دارد زيرا آخرين ذخيره الهي اوست كه تحقق چنين بشارتي فقط دريد با كفايت وي مي باشد. همچنين روايات متعددي ، بر جهاني بودن حكومت امام عصر(ع) ناظرند از جمله روايتي از پيامبر كه فرموده است....."ويبلغ سلطانه المشرق والمغرب"¹⁶ قلمرو فرمانروايي و حكومت مهدي مشرق و غرب را دربرمي گيرد.

در حديث ديگري از پيامبر(ص) است كه: " ملك الارض اربعة..... و سيملكها خامس من اهل بيتي"¹⁷ (تاكنون) چهارتن بر زمين فرمانروايي مطلق يافته اند و درآينده پنجمين نفر از خاندانم برآن حكومت مي كند.

"در صحيح مسلم آمده است: ان الله زوي لي الارض فرايت مشارقها ومغاربها وان ملك امتي سيبلغ مازوي منها."¹⁸ همانا خدا زمين را براي من جمع (و كوچك) كرد مشرق و غرب آن را ديدم و فرمانروايي امت من درآينده بر آنچه براي من عيان گشت (همه سرزمينها و كل كره زمين) فرامي رسد. در اين حديث خدا (مانند مدل، كره و نقشه ماكت و نمونه كوچك شده) همه سرزمينها و نقاط زمين را به پيامبر نشان مي دهد و پيامبر همه را مشاهده مي كند و مي فرمايد: حكومت امت من بر همه زمين كه نمونه كوچك شده آن را من ديدم سرانجام روزي تحقق مي پذيرد.

اين نويد اميد بخش و تخلف ناپذير از سوي پيامبر است گوي اسلام، تا كنون عملي نشده و تحقق نيافته است و به يقين درآينده به انجام مي رسد. امام باقر(ع) فرمود: اينها اصحاب مهدي در آخر الزمانند. مويد آن روايتي است كه خاص و عام از پيامبر خدا روايت كرده اند كه: " لولم يبق من الدنيا الا يوم واحد لطول الله ذلك

¹⁶ فرائد السمطين جلد 2، شيخ الاسلام حموي، چاپ اول-موسسه المحمودي-بيروت 1400 هجري-ص 312-حديث 562

¹⁷ عقدا الدررفي اخبار المهدي المنتظر-يوسف بن يحيى مقدس سلبى-باب 1-حديث 15 (به نقل از كتاب مهدي درست نبوي ص 31-حديث 7). انتشارات

فراهاني-ص 172

¹⁸ منتخب الصحيحين من كلام سيد الكونين-يوسف بن اسماعيل النبهاني-انتشارات دارالفكر-1403 هـ ص 85

اليوم حتي بيعث رجلا صالحا من اهل بيتي يملأ الارض قسطا وعدلا كما قد ملئت ظلما وجورا. اگر فقط يك روز از عمر دنیا باقی مانده باشد، خدا آن روز را طولانی می کند تا مردی صالح از اهل بیت من را مبعوث گرداند و زمین را چنان که پراز ظلم و جور شده است پراز عدل و داد کند.^{۱۹} همچنین در احادیث سخن از پیشوایی فردی از مسلمانان بر همه جهان است. "لا تقوم الساعة حتي یرج رجل من قحطان یسوق الناس بعصاه"^{۲۰} قیامت به پا نمی شود تا اینکه فردی از قحطان بپاخیزد که مردمان را با عصایش رهبری می کند. چنانچه ملاحظه می شود در این حدیث سخن از پیشوایی بر همه مردم است با ابزار (اشاره به علامت سیطره و آگاهی و قدرت و کارایی، که سمبل آن) عصا است و این گونه پیشوایی تاکنون انجام نگرفته و در آینده وقوع آن حتمی است.

اهداف و کارکرد جهانی حکومت مهدوی

بررسی اوضاع و احوال عصر ظهور و کارکرد حکومت آن حضرت، موبد جهانی بودن نهضت عظیم آن منجی است؛ و نیز نکته مهم دیگر، بررسی اهداف حکومت فراگیر مهدوی است. چشم انداز دلپذیری که روایات برای ما ترسیم می کند از این حکایت می کند که "وقتی مهدی موعود ظاهر شد و در جنگ پیروز گشت و بر شرق و غرب جهان تسلط یافت، تمام زمین به وسیله یک حکومت جهانی اسلامی اداره می شود. به واسطه کوشش و جدیت آن حکومت، تمام زمین آباد و معمور می گردد. خود مهدی (ع) از دور، تمام حوادث و جریانات کشور پهناور زمین را زیر نظر دارد و تمام نقاط زمین، برایش مانند کف دستی می گردد، اصحاب و یارانش نیز از فاصله های دور، وی را مشاهده می نمایند و با او تکلم می کنند. و در کمال الدین از حضرت ابو جعفر باقر (ع) مروی است که فرمود: گویی یاران قائم "علیه السلام" را می بینم که سراسرین شرق و غرب عالم را پر کرده باشند. همه چیز حتی حیوانات درنده و پرندگان وحشی از آنان اطاعت خواهند کرد و در هر چیزی رضایت ایشان را می جویند تا آنجا که سرزمینی بر سر زمین دیگر فخر می فروشد و می گوید "امروز یکی از یاران قائم (ع) بر من گذشت.^{۲۱} عدل و دادش تمام زمین را فرامی گیرد. مردم با هم مهربان شده با صدق و صفا زندگی می کنند. امنیت عمومی همه جا را فرامی گیرد و کسی در صد آزار

¹⁹ مجمع البیان- الطبرسی- مترجم احمد بهشتی، جلد ۱۶، انتشارات فراهانی، ص ۱۷۲

²⁰ امام مهدی در حدیث ثقلین ص ۱۴۵

²¹ مکمال المکارم- ج اول- سید محمد تقی موسوی اصفهانی- مترجم سید مهدی حائری قزوینی- ۱۳۸۳- انتشارات کامکار- ص ۱۵۹

دیگری نیست. وضع اقتصادی مردم بسیار خوب می شود به طوری که مستحق زکات پیدا نمی شود. بارانهای نافع پی در پی می بارد. زمین سبز و خرم می گردد. برکات و محصولات زمین زیاد می شود. اصلاحات لازم در امور کشاورزی به عمل می آید. توجه مردم به خدا زیاد می شود و گرد معاصی نمی گردند. دین اسلام، دین رسمی جهان شده و بانگ توحید از همه جا بلند می گردد. در عصر مهدی (ع) عقول مردم کامل می گردد و سطح معلومات عمومی بالا می رود به طوری که زنها در خانه خویش از عهده قضاوت برمی آیند. حضرت صادق (ع) فرموده است: "علم و دانش به بیست و هفت قسمت تقسیم شده، اما تاکنون بیش از دو قسمت آن در دسترس بشر قرار نگرفته است، وقتی قائم ما قیام نمود بیست و پنج قسمت دیگر را آشکار می کند و در بین بشر پخش می نماید." ۲۲ بنابراین حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) اهداف بلندی را دنبال می کند. رئوس برنامه های انبیاء که زمینه سازی عملی برای گسترش توحید، ترویج ارزشهای متعالی اخلاقی و ایجاد عدالت اجتماعی می باشد، به خوبی در این حکومت پی گیری می شود. خلاصه اینکه حکومت مهدی (عج) عصاره همه خوبی ها و ارزشهای فردی و اجتماعی می باشد.

جهانی سازی غربی بانکیه بر لیبرال دموکراسی

"در جهانی سازی غربی، هم گسترش دادن لیبرال دموکراسی مطرح است و هم جریان پست مدرن که هنوز سیطره پیدا نکرده است. اما در حال حاضر این لیبرال دموکراسی غرب و سرمایه داری غربی است که جهانی سازی را در سیطره خود قرار داده است و به لحاظ فکری عقاید خود را ترویج می دهد." ۲۳ از نظر لغوی لیبرالیسم به معنای آزادی خواهی است و از نظر اصطلاحی می توان گفت لیبرالیسم یک نوع ایدئولوژی است که بر اساس آن، انسان باید بتواند در زندگی به دلخواه خود عمل کند و هیچ عامل خارجی یا قید و شرطی رفتار او را محدود ننماید مگر آنجا که در نتیجه رفتار او آزادی و امنیت دیگران به مخاطره بیفتد. لیبرالیسم عمدتاً در سه عرصه مهم، یعنی اقتصاد، سیاست، دین و فرهنگ مطرح شده است.

²² بحار الانوار - ج ۵۲ - ص ۳۳۶

²³ غلامرضا بهروز لک - پایگاه خبری آینده روشن - جهانی شدن و حکومت جهانی حضرت مهدی

لیبرالیسم اقتصادی به این معناست که فعالیت اقتصادی در جامعه کاملاً آزاد باشد و هرکس به هر شکلی که بخواهد هر نوع کالایی را تولید کند و به هر صورتی که دلش می‌خواهد آن را عرضه کرده و به فروش برساند. خلاصه اینکه بر اساس لیبرالیسم چه در زمینه تولید، چه تامین مواد اولیه، چه تبلیغ، چه توزیع، چه سرمایه‌گذاری و سایر موارد مربوط به اقتصاد، نباید هیچ نوع محدودیتی وجود داشته باشد، جز آنچه محل آزادی و امنیت دیگران است. در عرصه سیاست هم لیبرالیسم به این معناست که مردم در انتخاب نوع و شکل حکومت، افراد حاکم، قوانین حاکم بر جامعه و سایر رفتارهای سیاسی کاملاً آزادند و حق دارند هرگونه که مایلند عمل کنند مگر مواردی که به آزادی و امنیت دیگران خللی وارد آید. اصطلاح لیبرالیسم گاهی هم در عرصه فرهنگ و به خصوص دین و مذهب به کار می‌رود. گویا اولین کسی که واژه لیبرالیسم را در عرصه دین به کار برده "شلاپرماخر" است که تعبیر پرستانیسیم لیبرال را به کاربرد و از آن پس این واژه (لیبرالیسم) کم و بیش در مورد دین هم استعمال می‌شود. به هر حال منظور از لیبرالیسم دینی این است که مردم در انتخاب هر دینی که بخواهند و یا اصولاً پذیرفتن یا نپذیرفتن اصل دین و احکام دینی آزادند و هیچ محدودیت و ممنوعیتی در این زمینه نباید بر آنها اعمال شود.^{۲۴}

لیبرال دموکراسی و صلاحیت جهانی سازی

حال باید بررسی کنیم آیا لیبرالیسم صلاحیت جهانی شدن یا به تعبیر دقیقتر جهانی سازی را داراست؟ آن چه از لیبرالیسم فهمیده می‌شود آزادی بی‌حد و حصر است. حال آنکه جهانی شدن یا به تعبیر دقیقتر جهانی سازی با نوعی دخالت محسوس و نامحسوس همراه شده که اعتراض‌های وسیع جهانی را هم در پی داشته است. محصول لیبرالیسم غربی برای جهان کنونی، خشونت، بی‌بندوباری و بی‌عدالتی بوده است پس چگونه این ایده می‌تواند در آینده عدالت، برابری و ارزشهای متعالی انسانی را در سطح جهان گسترده سازد؟ آنچه بشر سرگردان امروزی در پی آن است عدالت، آرامش معنوی و مفاهیم متعالی اخلاقی است و آنچه که تا کنون در روند جهانی شدن رخ داده است، بی‌عدالتی اقتصادی و اجتماعی و هجوم بی‌وقفه فرهنگی به

²⁴ کاوش‌ها و چالش‌ها - محمد تقی مصباح یزدی - تحقیق و نگارش محمد مهدی نادری - قم - موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی - ۱۳۷۹ -

فرهنگ های بومی و به دست گرفتن سکان سیاست و حکومت جوامع دیگر از طریق تبلیغ و نفوذ سازمانهای فرا ملیتی و بین المللی است. در عرصه اقتصاد آنچه که برای ترویج جهانی سازی از نوع غربی ترویج شده است وعده توزیع درآمد و کاهش فقر و نابرابری جهانی بوده است. اما در میدان عمل آنچه که به بار آمده است خلاف وعده های داده شده بوده است. رییس مرکز مطالعات جهانی شدن عقیده دارد: "اگر جهانی شدن آینده ای در ابعاد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی داشته باشد و اگر بخواهد به سمت گستردگی و عمق بیشتری برود راهی جز عادلانه شدن فرایند ندارد و در واقع عدالت در سطح جهانی نیز لازمه رشد است و جهانی شدن مستلزم برابری فرصت ها برای تمام ملل است."²⁵ در مطالعه ای که مجله "چشم انداز اقتصاد جهان" از ۴۲ کشور به عمل آورده (که تقریباً ۹۰٪ جمعیت جهان را شامل می شود) داده هایی راجع به وضعیت درآمدی کشورها در سراسر قرن بیستم ارائه می دهد. نتایج به دست آمده نشان دهنده آن است که در قرن بیستم درآمد سرانه به طور چشمگیری افزایش یافته است، اما توزیع درآمد میان کشورها نسبت به آغاز قرن بیستم نابرابر شده است.²⁶

در رابطه با سیاست و فرهنگ نیز یکی از اندیشمندان غربی²⁷ می گوید: " البته باید بگویم ما مخالف جهانی سازی نیستیم بلکه طرفدار نوع دیگری از جهانی سازی هستیم که جایگزین جهانی سازی فعلی باشد و آن جهانی سازی دموکراتیک است... ". از نظر انتزاعی و فلسفی توضیح این امر آسان است. من طرفدار نوعی جهانی سازی هستیم که روابط آزادی و برابری در آن حاکم باشد و شکل فعلی جهانی سازی درست در جهت عکس آن پیش می رود. این برای مردم دست و پاگیر است و ایجاد بی عدالتی هرچه بیشتر می کند. به هر حال ما طالب جهانی سازی مبتنی بر دموکراسی، عدالت و آزادی هستیم.²⁸ جالب است که اظهار نظر ایشان را در رابطه با دموکراسی هم مدنظر قرار دهیم، وی می گوید: "به نظر من دموکراسی جهانی بهترین گزینه است که در آن عدالت

²⁵ www.MEHR NEWS.com

²⁶ روزنامه ایران-سال هشتم-شماره ۲۲۲۴-مقاله فرآیند جهانی شدن و کشورهای در حال توسعه-داوود گودرزی

²⁷ مایکل هارت-نویسنده کتاب امپراطوری

²⁸ روزنامه کیهان-شماره ۱۷۵۱۴

وآزادی حاکم باشد، البته باید معنی دموکراسی دوباره توصیف شود، زیرا در غیر این صورت خلاء به وجود می آید. ^{۲۹}

تحلیل و بررسی و نتیجه گیری

از آنچه تا کنون بیان شد روشن گردید که آینده جهان از دیدگاه ادیان و بویژه دین اسلام و مذهب تشیع آینده ای دلپذیر و سامان یافته است "در این نگاه خوش بینانه آینده تاریخ نه ابتر و ناتمام است و نه ناکام بلکه انسان ها با فطرت کمال جویی و آرمان خواهی که دارند به سمت و سوی تکامل فکری و اخلاقی و معنوی پیش می روند. ^{۳۰} عدالت و امنیت همه گیر و جهانی می شود و حق بر باطل پیروز خواهد گشت. این همه زیبایی و کمال و شکوه چگونه رخ خواهد داد؟

آیا آنگونه که سامویل هانتینگتون ترسیم می کند آینده جهان در دست امریکا یا اروپا خواهد بود؟ آنجا که می گوید: " رهبری جهان از نظر سیاسی در قرن آینده در دست آمریکا و اروپا خواهد بود" ^{۳۱} و یا بر اساس نظریه فوکویاما، پایان تاریخ با لیبرال دموکراسی است؟ فوکویاما نظریه پرداز مقیم آمریکا، در کتاب "فرجام تاریخ و واپسین انسان" آینده جهان و نقطه پایان تاریخ را لیبرال دموکراسی می داند. " آیا در پایان قرن بیستم، سخن گفتن دوباره از نوعی تاریخ منسجم و جهت دار بشری که در نهایت بخش اعظم بشریت را به دموکراسی لیبرال رهنمون خواهد ساخت معنایی دارد یا نه؟ پاسخی که من به آن رسیده ام به دو دلیل جداگانه پاسخی است مثبت: یکی از دلایل با اقتصاد ارتباط دارد و دیگری با آنچه پیکار برای شناسایی نامیده ام. ^{۳۲} و یا آن گونه که " آلوین تافلر " و " هایدی تافلر " در آثار خود بیان کرده اند انسان ها پس از پشت سر گذاشتن موج اول که دوران کشاورزی بود و موج دوم که دوران طلوع تمدن صنعتی بود و موج سوم که بر اساس دانایی محوری است در نهایت به سوی تمدن " از نوع مهندسی شده غربی می رسند. آنها می گویند: " موج

²⁹ پیشین

³⁰ قیام و انقلاب مهدی - شهید مطهری - ص ۵۹ - صدرا

³¹ گفت و گوی تمدن ها و برخورد تمدن ها - سید صادق حقیقت - ص ۲۶ - موسسه فرهنگی طه - قم

³² مجله سیاست خارجی - شماره ۲ و ۳ - سال هفتم - مقاله فرجام تاریخ و واپسین انسان - فرانسیس فوکویاما - ترجمه علیرضا طیب - دفتر مطالعات سیاسی

سومي که توصيف کردیم می تواند آمریکا را به سوي آینده ای بهتر و متمدن تر و معقولانه تر و دموکراتیک تر پیش برد.^{۳۳}

بهتر است برای بررسی این مطالب عملکرد لیبرال دموکراسی را در حوزه های سیاسی - فرهنگی و اقتصادی مورد نقد قرار دهیم. "در عرصه ی سیاسی که لیبرال دموکراسی ادعای آزادی می نماید. دقیقاً امروز این سوال مطرح می شود که حاکم این دهکده جهانی کیست؟ و یا چه گروهی خود را حاکم این جهان یکپارچه می داند؟ واژه ی تک قطبی شدن در حقیقت از همین موضوع نشأت میگیرد و شاید امروز هیچ کشوری داعیه ی حاکمیت بر جهان را غیر از ایالات متحده ی آمریکا ندارد، به پایگاه های نظامی در کره ی جنوبی و ژاپن گرفته تا قطر- امارات - عربستان- عراق- کویت- آذربایجان و حتی در قلب اروپا تا کشورهای آفریقایی و آمریکای جنوبی و یامناغ اقتصادی و سیاسی در چند هزار کیلومتر آن طرف تر از خاک های آمریکا (بعنوان نماینده ی لیبرال دموکراسی) می توان نگاهی انداخت. در عرصه ی فرهنگی آنچه امروز در جهان شاهد آن هستیم"^{۳۴} هجوم فرهنگ آمریکایی و غربی باتمام ابزار اطلاع رسانی موجود و برنامه ریزی دقیق برای کشور های دنیا در جهت تأمین منافع ایالات متحده همه شاهد این ماجراست و این شاید مفهوم غیر ملموس واژه ی جهانی شدن است.^{۳۵}

در حوزه ی اقتصادی چه می گذرد؟ "واژه ی کشور های جهان اول و سوم و کشورهای شمال و جنوب و این طبقه بندی نظام جهانی از همین جا سرچشمه می گیرد- نتیجه ی آن طبقه ای شدن این جامعه چند میلیارد نفری - آن هم فقط به دو طبقه ی فقیر و غنی است. امروزه فاصله طبقاتی را که روز به روز به آن اضافه می گردد و تقسیم نامتعادل ثروت جهان از نمونه های بارز این دهکده ی جهانی است."^{۳۶}

آنچه روایات اسلامی و شیعه بیان میکند نوید بخش حکومت واحد جهانی بسیار گسترده ای است از امام محمد باقر در این زمینه نقل شده است که: " قلمرو فرمانروایی ما از ماداری سلیمان بن داوود و حکومت

³³ تمدن جدید- الوین تافلر و هایدی تافلر- ترجمه محمدرضا جعفری- نشر سیمغ

³⁴ جامعه شناسی دین- محمد کامبد- نشریه ی الکترونیکی فصل نو

³⁵ پیشین

³⁶ پیشین

ما از سلطنت او بزرگتر است.^{۳۷}

ویژگی عمده رهبری الهی در حکومت مهدوی تحقق آرمان عدالت خواهی در جهان است. عدالتی که با توحید ارتباطی تنگاتنگ دارد و زمینه ساز پرورش بعد معنوی که در جهان غرب مفعول مانده است و برطرف کننده بحران معنوی خواهد بود که از همه سو تمدن غربی مبتنی بر لیبرال دموکراسی را به سوی انهدام سوق می دهد. حکومت جهانی مهدوی زمینه ساز سعادت و کمال آدمیان خواهد شد و این زمان پس از سختی غیبت طولانی حضرت خواهد بود. که دینداری در آن زمان سخت و مشکل است. از امام صادق (ع)^{۳۸} نقل شده که فرموده: همانا صاحب الا مر را غیبتی است، هر که در آن زمان دینش را نگه دارد مانند کسی است که درخت خار "قناده"^{۳۹} را با دست بتراند.

بنابراین از آنچه تا کنون گفته شد می توان نتیجه گرفت که روند تاریخی دنیا رو به جهانی شدن است و قطعاً جهانی که لحظه لحظه هر چه بیشتر در غرقاب انواع تباهی ها فرو می رود. سرانجام دست نیاز به سوی مصلحتی دراز خواهد کرد تا او را از چنگال کدخدایان خود خوانده ای که ادعای حاکمیت و سلطه بی چون و چرا بر این دهکده جهانی را دارند نجات بخشد و اوضاع نابسامان آن را به سامان برساند.

به امید آن روز شکوهمند.

السلام علیکم ورحمة الله و برکاته

منابع و مأخذ

۱. قرآن کریم
۲. اصول کافی - محمد بن یعقوب بن اسحاق الکلینی - مترجم: سید جواد مصطفوی - انتشارات مسجد چهارده معصوم (ع)
۳. امام مهدی (عج) در حدیث ثقلین، جمعی از نویسندگان بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود.
۴. الجامع لاحکام قرآن - ج ۸ - ابو عبدالله محمد بن احمد انصاری قرطبی، در الکتب العربی - ۱۴۱۸
۵. بحار الانوار - ج ۲۵
۶. تمدن جدید - الوین تافلر و هاییدی تافلر - ترجمه محمد رضا جعفری نشر سیمرغ

^{۳۷} عصر ظهور - علی کورانی - ترجمه ی عباس جلالی - شرکت چاپ و نشر بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی - چاپ دوم - ص: ۳۶۹

^{۳۸} اصول کافی - ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی - مترجم سید جواد مصطفوی - انتشارات مسجد چهارده معصوم - جلد دوم - ص: ۱۳۲

^{۳۹} قناده: درختی است که خار بسیار دارد و خارهایش مانند سوزن است و تراشیدن خارش به این طریق است که یک دست را بالای شاخه محکم گرفته با دست دیگر تا پایین بکشند و این جمله در عرب مثلی است برای انجام کارهای دشوار. (اصول کافی، جلد ۲، صفحه ۱۳۲)

۷. عصر ظهور - علي كوراني - ترجمه عباس جلالی - شرکت چاپ و نشر
بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی - چاپ دوم
۸. علم الحدیث - ابن تیمیة - چاپ دوم - عالم الکتب - ۱۴۰۵ هجری
عقد الدرر فی اخبار المهدي المنتظر - یوسف بن یحیی مقدس سلیمی
انتشارات فراهانی
۱. فراند السمطین - جلد ۲ - حموینی - چاپ اول - مؤسسه المحمودی
بیروت - ۱۴۰۰ هجری
۹. قیام و انقلاب مهدي - مرتضی مطهری - صدرا
کاوش ها و چالش ها - محمدتقی مصباح یزدی - قم - مؤسسه آموزشی و
پژوهشی امام خمینی
۱۰. گفت و گوی تمدن ها و برخورد تمدن ها - صادق حقیقت - مؤسسه
فرهنگی طه - قم
۱۱. مجمع البیان - الطبرسی - مترجم احمد بهشتی - جلد ۱۶ ،
انتشارات فراهانی
۱۲. مفاتیح الجنان - شیخ عباس قمی
۱۳. مکیال المکارم - ج اول - محمد تقی موسوی - مهدي حائری
قزوینی-۱۳۸۲- انتشارات کامکار
- روزنامه ها و مجلات
۱. روزنامه ایران سال هشتم - شماره ۲۲۲۴ - داوود گودرزی
۲. روزنامه کیهان - شماره ۱۷۵۱۴
۳. مجله سیاست خارجی - شماره ۲۰۲ - سال هفتم
۴. مجله موعود - سال ششم - شماره ۲۲
- سایت ها:
۱. www.AVINY.com
۲. پایگاه خبری آینده روشن
۳. نشریه الکترونیکی فصل نو
۴. www.MEHRNEWS.com